

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Spolupráce vybrané střední odborné školy s absolventy

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Halvátová

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Tomšíková, Ph.D.

2024

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Halvátová

Učitelství praktického vyučování

Název práce

Spolupráce vybrané střední odborné školy s absolventy

Název anglicky

Cooperation with selected high school graduates

Cíle práce

Vlastní návrhy, které přispějí k navázání, případně prohloubení spolupráce školy s jejími absolventy, získání zpětné vazby od nich.

Metodika

Individuální rozhovory s absolventy a vedením školy, analýza a komparace jejich odpovědí.

Doporučený rozsah práce

35 stran

Klíčová slova

střední škola, absolvent, trh práce

Doporučené zdroje informací

ANÝŽOVÁ, Petra, VEČERNÍK, Jiří a kol. *Vzdělávání, dovednosti, mobilita – zaměstnanci a trh práce v České republice a evropských zemích*. 1. vydání. Praha: UK Karolinum, 2019. 276 s. ISBN 978-80-246-4294-9.

INFOABSOLVENT. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/>

LEPIČ, Martin, KOUČKÝ, Jan, RYŠKA Radim a kol. *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025*. Praha: NÚV, 2015. 75 s. [online]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Vyvoj_a_zmeny_kvalifikacnich_potreb_KO_2015prowww_.pdf

LIGOZAT, Florence, KLETTE, Kirsti and ALMQVIST, Jonas. *Didactics in a Changing World – European Perspectives on Teaching, Learning and the Curriculum*. Cham: Springer nature Switzerland AG, 2023. 237 p. ISBN 978-031-20810-2.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-7367-546-2.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – IVP

Vedoucí práce

Ing. Kateřina Tomšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra pedagogiky

Elektronicky schváleno dne 30. 5. 2023

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 6. 2023

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 06. 02. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Spolupráce vybrané střední odborné školy s absolventy

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě bych ráda poděkovala mé vedoucí práce paní Ing. Kateřině Tomšíkové, Ph.D., za její podporu a cenné rady v průběhu celého procesu. Její odborné znalosti, trpělivost a laskavost mi pomohli překonat všechny překážky. Dále bych ráda vyjádřila poděkování mé rodině a přátelům, kteří mi byli obrovskou oporou v těžkých chvílích a neztráceli ve mně víru.

Abstrakt

Spolupráce středních odborných škol s absolventy je důležitou aktivitou školy. Informace zjištěné díky této zpětné vazbě mohou pomoci ke zlepšení obsahu i kvality vzdělávání, zkušenosti úspěšných absolventů mohou zvýšit motivaci stávajících žáků a celkově přispět k pozitivnímu vztahu mezi školou, žáky a absolventy. To bylo cílem i této bakalářské práce, v rámci které bylo jako objekt šetření vybráno Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Žatec, s. r. o., v Žatci. V teoretické části práce byla představena vzdělávací soustava v České republice s důrazem na střední vzdělávání, charakterizován termín absolvent a popsány možné formy spolupráce škol s absolventy. Hlavní metodou použitou v praktické části práce byla metoda dotazování, a to s využitím techniky individuálních rozhovorů s absolventy vybrané střední odborné školy a jejím vedením, dále analýza jejich názorů, komparace odpovědí. S využitím metody syntézy pak byla navržena vlastní doporučení, která by mohla přispět k navázání a prohloubení spolupráce vybrané střední odborné školy s jejími absolventy a získání jejich názorů na vzdělávání na absolvované škole a která by mohla stát i inspirací pro jiné střední školy.

Klíčová slova

střední škola, absolvent, trh práce, spolupráce

Abstract

Cooperation of vocational high schools with graduates is very important activity for schools. Information gathered thanks to feedback from graduates help schools to increase effectiveness of educational processes, quality of education. Contact of students with graduates can provide additional motivation to study and improve relationships between students, graduates and schools. Such was the target of this Bachelor thesis, which chose the Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Žatec, s. r. o. in Žatec for the research. Theoretical part of the thesis introduces educational system in Czech republic, with emphasis on high school education. We also introduced the term graduate and explained different forms of cooperation between schools and their students. The main method used in practical part of the thesis was questionnaires, using the technique of individual interviews with graduates, as well as school supervisors and analyzing their opinions and answers. Using methods of synthesis, we were able to introduce recommendations that could help establish or improve existing cooperation between subjects of interest and obtain their opinions on education acquired, which might become inspiration for other schools providing education in similar field.

Keywords

High school, graduate, job market, cooperation

OBSAH

1	ÚVOD	10
TEORETICKÁ VÝCHODISKA		
2	Cíle a metodika	11
2.1	Cíle práce	11
2.2	Metodika	11
3	Vzdělávání v České republice.....	12
3.1	Význam vzdělávání.....	12
3.2	Vzdělávání v České republice	13
3.2.1	Vzdělávací systém v ČR.....	13
3.2.2	Formy vzdělávání	15
3.3	Střední vzdělávání.....	15
3.3.1	Všeobecné a odborné střední vzdělání.....	16
3.3.2	Volba středního vzdělávání	17
3.3.3	Očekávané kompetence absolventů středního vzdělávání ze strany zaměstnavatelů.....	18
4	Absolventi středního stupně vzdělávání	21
4.1	Definice absolventa.....	21
4.2	Připravenost absolventů středního vzdělání na vstup na trh práce	21
4.3	Spokojenost absolventů středního vzdělání s volbou oboru	22
4.4	Využití vzdělání na trhu práce	24
5	Spolupráce škol s absolventy	26
5.1	Formy a průběh spolupráce	26
5.2	Problémy s navazováním spolupráce	27
PRAKTICKÁ ČÁST		
6	Vlastní šetření	28

6.1	Charakteristika místa šetření	28
6.2	Realizace šetření.....	28
6.2.1	Cíle šetření	28
6.2.2	Techniky šetření.....	29
6.2.3	Účastníci šetření.....	29
6.2.4	Realizace individuálních rozhovorů s absolventy	30
6.2.5	Realizace individuálních rozhovorů s vedením školy	30
6.3	Výsledky šetření.....	30
6.3.1	Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů s absolventy	30
6.3.2	Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů s vedením školy	35
6.4	Komparace výsledků (celkové zhodnocení)	38
7	Vlastní doporučení.....	41
8	ZÁVĚR	43
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	44
10	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	46
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	47

Příloha 1: Otázky k individuálním rozhovorům s absolventy

Příloha 2: Otázky k individuálním rozhovorům s vedením školy

1 ÚVOD

Téma spolupráce vybrané střední odborné školy s absolventy jsem si vybrala z několika důvodů. Domnívám se, že je to aktuální a důležité téma, které se dotýká každé školy, střední nevyjímaje. O důležitosti spolupráce škol s absolventy se zmiňují i strategické dokumenty, jako je Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, která zdůrazňuje důležitost spolupráce mezi školami a zaměstnavateli nebo Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023-2027, který cílí na zvýšení uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

Dalším důvodem bylo to, že studuji program Učitelství praktického vzdělávání, v rámci kterého jsem již načerpala mnoho teoretických poznatků. Zajímalo mě, jak spolupráce škol s absolventy probíhá v praxi.

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat spolupráci vybrané školy, kterou bylo Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Žatec, s. r. o. v Žatci s jejími absolventy. Hlavní metodou bylo dotazování, a to s využitím techniky individuálních rozhovorů s absolventy i a vedením školy. U absolventů jsem se zaměřila na otázky, které zjišťovaly, jaká byla jejich spokojenost se studiem a přípravou na vstup na trh práce a jak vnímají spolupráci s vystudovanou školou. Na tutéž otázku jsem se ptala i vedení školy. Na základě analýzy poznatků jsem navrhla doporučení, která by mohla vést ke zlepšení této spolupráce.

V teoretické části práce jsem popsala vzdělávací systém v České republice, v rámci kterého jsem se zaměřila na střední školství. Dále jsem se charakterizovala pojem absolvent a představila možné formy spolupráce škol s absolventy. Čerpala jsem jak z odborných monografií, tak vhodných elektronických zdrojů a statistik.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2 Cíle a metodika

2.1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce bylo na základě analýzy výsledků vlastního šetření tvorba návrhů, které by mohly přispět k navázání a prohloubení spolupráce vybrané střední odborné školy, kterou bylo Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMŠD, Žatec, s. r. o. v Žatci, s jejími absolventy. Dílčím cíle bylo získání zpětné vazby s bývalými absolventy pro možné využití danou školou.

2.2 Metodika

Hlavní metodou byla metoda dotazování, a to s využitím techniky individuálních rozhovory s pěti absolventy vybrané střední odborné školy a jejím vedením, paní ředitelkou a zástupkyní. Byla provedena analýza jejich názorů. Další metodou byla komparace odpovědí. S využitím metody syntézy byla navržena vlastní doporučení.

3 Vzdelávání v České republice

Škola z odborného pedagogického hlediska: definice pro pojem „škola“ není uveden v základních pedagogických dokumentech. „Snad právě proto, že jde o tak rozšířený pojem, se asi považuje za zbytečné jej definovat.“ Například anglická a česká verze se spokojí s tím, že škola je „výchovně vzdělávací zařízení“. Skutečná definice je nalezena v Německu a zní „Škola – instituce ve veřejném (státním) nebo soukromém vlastnictví, v níž jsou dětem a mládeži zprostředkovávány v systematickém vyučování vědomosti a dovednosti, jež jim mají umožňovat samostatné životní činnosti v rámci státního a společenského uspořádání. Školy to poskytují zpravidla v určitém vymezeném čase, nacházejí se nezávisle na střídání žáků a učitelů na stejném místě a orientují se na přejaté formy výchovy a vzdělávání. Usilují o uskutečňování určitých cílů vzdělávání a výchovy.“ (Průcha, 1997, str. 397)

3.1 Význam vzdělávání

Od počátku lidské společnosti byly kladeny nároky na hominizaci (polidštění) a humanizaci (zušlechtění) lidského jednání. Představa ideálů, tedy cílů, odpovídala vždy úrovni života a kultury dané doby a v průběhu času se vyvíjela a nabývala různých podob (Průcha, 2009, str. 132). V současné době chápeme vzdělávání jako vštěpování znalostí a dovedností nezbytných pro uplatňování profesních, občanských i rodinných rolí. S pojmem vzděláváním úzce souvisí i pojem výchova, kterou můžeme definovat jako záměrné ovlivňování socializačních procesů v souladu se společensky přijatými normami a hodnotami a učení se společenským rolím. Výchova a vzdělávání se vzájemně doplňují a zásadní roli zde, kromě vzdělávacích institucí, zastává také rodina (Havlík, Kořa, 2011, str. 13). Slavík a kol., (2012, str. 24) doplňuje definici výchovně-vzdělávacího cíle: „Výchovně-vzdělávací cíl bývá chápán jako rozdíl mezi současným stavem ve formování osobnosti člověka a je naplňován procesem výchovně-vzdělávací – tj. vyučováním, sebevzděláváním“. Významem vzdělávání je tedy směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti (Průcha, 2009, str. 611).

3.2 Vzdělávání v České republice

„Vzdělávání od předškolního až po vysokoškolské spadá do resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Organizace a správa na nižších vzdělávacích úrovních a na úrovni vysokoškolské je však odlišná, je také ošetřena dvěma různými zákony: Školský zákon se vztahuje na tyto druhy škol: mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Zákon o vysokých školách se vztahuje na vysoké školy, a to jak na studijní programy, tak na celoživotní vzdělávání na vysokých školách. Další vzdělávání a odborná příprava dospělých se uskutečňuje v oblasti všeobecného, odborného i občanského a zájmového vzdělávání. Poskytují ho různé subjekty včetně škol.“ (EK, 2023).

Stejně, jako je tomu i v jiných zemích, i v České republice (ČR) je legislativně ukotveno právo každého jedince na vzdělávání. Přelomovým mezinárodním dokumentem, který toto právo upravuje, je Všeobecná deklarace lidských práv, vyhlášena Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948. Dle článku 26 má každý právo na bezplatné vzdělávání (minimálně v počátcích a v základních stupních) (Průcha, 2009, str. 611).

3.2.1 Vzdělávací systém v ČR

Pojem vzdělávací systém je často zaměňován s pojmem školský systém. „Vzdělávací systém je širší pojem, zahrnuje veškeré edukační instituce a v nich realizované edukační procesy, tj. jak formální, tak neformální vzdělávání.“ (Průcha, 2009, str. 56).

Vzdělávání v ČR se řídí Zákonem o č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) (MŠMT, 2023). Orgánem státní správy ve školství je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které zodpovídá za:

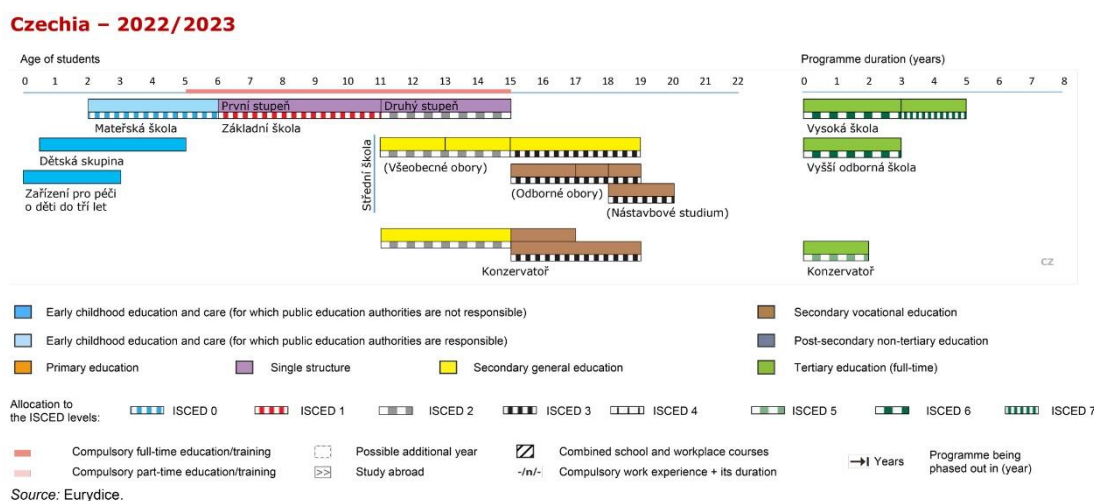
- stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy,
- rozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu,
- stanovení kvalifikačních předpokladů a pracovních podmínek učitelů,
- určování rámcového obsahu předškolního až středního vzdělávání,

- schvalování vzdělávacích programů vyšších odborných škol (Eurydice, 2023).

K vymezení úrovně vzdělávání se používala mezinárodní norma ISCED z r. 1997, která byla přijata členskými státy UNESCO (Průcha, 2009, str. 58). Aktuální verze je ISCED 2011 a má celkem 7 úrovní (ISCED 0 až ISCED 6), které mohou mít dále vnitřní členění A až C. Tato norma slouží jako jednotný dokument pro popis a klasifikaci školství.

Zřizovateli škol jsou kraje, které zřizují střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy a obce, které zřizují mateřské a základní školy (Průcha, 2009, str. 58-60).

Obrázek 1 Struktura národního vzdělávacího systému

Zdroj: EK, 2023

Od roku 2004 došlo v ČR k zavedení tzv. dvoustupňového kurikula. Kurikulární dokumenty jsou závazné dokumenty stanovující obsah vzdělávání a jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Na úrovni státní se jedná o rámcové vzdělávací programy (RVP), na úrovni školní jsou to školní vzdělávací programy (ŠVP) (NPI ČR, 2023d). Součástí vzdělávacích programů každé školy jsou klíčové kompetence, které zahrnují všestranný soubor znalostí, dovedností a postojů, které jednotlivec potřebuje pro osobní růst, úspěšné začlenění do společnosti a efektivní uplatnění na pracovním trhu. Tyto kompetence by měly být získány po základní školní docházce a měly by sloužit jako základ pro další vzdělávání. Rozlišujeme dva hlavní směry klíčových kompetencí: předmětově zaměřené a všeobecné nadpředmětové kompetence. Dle Evropská komise pro základní vzdělání je stanoveno osm oblastí klíčových kompetencí, které mají každá svou definici (Svobodová, 2015, str. 51).

3.2.2 Formy vzdělávání

Vedle denního vzdělávání rozlišujeme i další formy vzdělávání – dálkovou, distanční, kombinovanou a večerní. Po základní škole mladí lidé obvykle pokračují denním studiem, ale pro ty, kteří chtějí zlepšit své vzdělání a zároveň již působit i na trhu práce, existují i tyto možnosti. Všechny formy dosaženého vzdělání mají stejnou hodnotu (NPI ČR, 2023a).

- **Denní forma** je běžná pro žáky základních, středních a vyšších odborných škol. Žáci docházejí do školy pět dní v týdnu.
- Při **dálkové formě** je klíčová samostatná práce. Školní výuka probíhá obvykle jednou týdně odpoledne. Během roku jsou k dispozici konzultační hodiny. Tato forma je vhodná pro ty, kteří chtějí studium propojit se zaměstnáním. Zaměstnavatel by měl vědět předem o potřebě uvolnění z práce.
- U **distanční formy** není nutné docházet do školy. Výuka probíhá řízeným samostudiem s podporou různých komunikačních technologií např. Skype, email, videokonference, aj. Každý student má svého osobního učitele, který mu pomáhá organizovat a řídit studium.
- **Kombinovaná forma** spojuje denní studium se zpravidla dálkovým. Denně se vyučují odborné předměty, zatímco teoretické a všeobecně vzdělávací předměty jsou řešeny druhou formou studia.
- U **večerní formy** probíhá studium v rozsahu 10-18 hodin v týdnu. Výuka je odpoledne a večer. Tato forma se v současnosti využívá méně (NPI ČR, 2023a).

3.3 Střední vzdělávání

„Střední vzdělávání (vyšší sekundární) je buď všeobecné, nebo, odborné vzdělávání následující po ukončení základního (nižšího sekundárního) vzdělávání. Jeho délka se pohybuje od 2 do 5 let. Má buď charakter konečné etapy vzdělávání (jeho absolventi přecházejí přímo do trhu práce), nebo tranzitivní fáze vzdělávání (připravuje absolventy pro vstup do terciárního a jiného navazujícího vzdělávání)“ (Průcha, 2009, str. 59).

3.3.1 Všeobecné a odborné střední vzdělání

Vzdělávání se dělí na všeobecné a odborné. Gymnázia poskytují všeobecné vzdělání s důrazem na přípravu pro vysokoškolské studium a profese vyžadující široký základ. Většina vyučovaných předmětů je všeobecně vzdělávacích (asi 95 %). V oborech s odbornou přípravou a získáním kvalifikace, které jsou dominantní, je podíl všeobecně vzdělávacích předmětů stanovený podle typu studia. U maturitních oborů je minimálně 45 % (u lyceí až 70 %), u učebních oborů je to 30 %. Na středních školách se také věnují odbornému výcviku, buď na školních pozemcích a v provozovnách nebo ve firmách již mají nasmlouvané (Atlas školství, 2023).

Střední vzdělání s výučním listem je v délce tříletých nebo výjimečně dvouletých vzdělávacích programů. Po absolvování těchto programů žáci obdrží výuční list. Jsou zde kladeny nižší nároky na obecné a odborné vzdělání. Absolventi mohou vykonávat jednodušší pracovní úkoly. Střední vzdělání bez výučního listu nebo maturitní zkoušky má délku vzdělávacích programů dvouletou. Po ukončení těchto programů dostávají žáci vysvědčení o závěrečné zkoušce (NPI ČR, 2023c).

Střední vzdělání s maturitní zkouškou je v délce čtyřletých vzdělávacích programů, které vedou k maturitní zkoušce. Absolventi obdrží maturitní vysvědčení. Střední vzdělání s maturitní zkouškou – lycea je forma, která umožňuje dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou. Cílem lyceí je připravit žáky na pokračování ve studiu na VŠ a VOŠ v souladu s odborným zaměřením daného lycea. Střední vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem umožňuje dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou. Součástí vzdělávacích programů je i odborný výcvik. Žáci jsou i vyučeni ale nedostávají výuční list. Absolventi získají maturitní vysvědčení. Od roku 2021 je možné získat výuční list v tzv. komplementárním učebním oboru ale pouze na vybraných školách a jen v některých oborech. Absolventi mohou vykonávat náročné dělnické práce nebo nižší řídicí funkce (NPI ČR, 2023c).

Na středním vzdělávání s maturitní zkouškou na gymnáziích žáci získají střední vzdělání s maturitou. Zahrnuje studenty gymnázií různých délek, včetně těch se zdravotním postižením. Na středním vzdělávání s maturitní zkouškou prostřednictvím nástavbového studia lze dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou ve dvouletém denním nebo tříletém studiu v jiné než denní formě studia. Tato možnost je

pro ty, kteří již získali střední vzdělání s výučním listem ve tříletých oborech. Absolventi získají maturitní vysvědčení a zároveň si ponechají svůj výuční list. Zkrácené studium je určeno výhradně pro absolventy s maturitní zkouškou nebo výučním listem. Žáci mohou v krátkém časovém úseku (2 roky v denní formě) získat maturitní vzdělání v jiném oboru. Absolventi s maturitou i s výučním listem mohou ve zkráceném úseku (1-2 roky) získat také výuční list (NPI ČR, 2023a).

3.3.2 Volba středního vzdělávání

Při rozhodování o tom, kterou učební úroveň vzdělávání si zvolit, byly hlavními faktory, které ovlivňovaly žáky, tyto:

- zájem o praktické vzdělání (68 %),
- specifický obor na škol (63 %),
- perspektivy na trhu práce (51 %),
- strach z maturity (50 %),
- náročnosti některých předmětů (47 %),
- kratší doba odborné přípravy (37 %),
- vzor nebo přání rodičů (26 %),
- finanční situace rodiny (20 %),
- získání stipendia (13 %) (NPI ČR, 2023c).

Následující faktory hrály klíčovou roli při rozhodování o volbě maturitního odborného vzdělávání:

- zájem o získání maturitního vzdělání (90 %),
- zájem o konkrétní obor (80 %),
- možnost praktického zaměření (78 %),
- možnost pokračování na vysoké škole (71 %),
- získání odborné kvalifikace bez vysokoškolského studia (61 %),
- příznivé uplatnění na pracovním trhu (58 %),
- obavy z náročnosti gymnázia (33 %),
- strach z obtížnosti některých předmětů (32 %),
- studijní výsledky (32 %),

- vzor či přání rodičů (30 %),
- horší finanční situace rodiny (7 %),
- stipendia nebo jiná forma podpory v oboru (6 %) (NPI ČR, 2023c).

Rozhodování mezi učebním a maturitním vzděláním, respektive odborným a všeobecným směrem, je složité a motivace se liší. Faktory volby zahrnují špatné školní výsledky, obavy z maturitní zkoušky nebo obtížných předmětů, ale i sociální či finanční situaci a rychlý vstup na trh práce. Nejvýznamnějšími faktory byly zájem o praktické vzdělání (68 % u učebního, 78 % u maturitního) a konkrétní obor. Důležité je také dobré uplatnění na trhu práce (51 % u obojího). Vyučení měli vyšší náklady, horší rodinná situace ovlivňovala volbu u vyučených (20 % vs. 7 % maturantů). Kratší doba učení hrála roli u učebního oboru (37 %). Strach z předmětů (47 %) a maturitní zkoušky (50 %) byly významné. Absolventi středního vzdělání s maturitou (90 %) volili tuto možnost, aby mohli pokračovat na VŠ (71 %). Odborné vzdělání zvolili kvůli získání kvalifikace i pro rychlý vstup na trh práce (61 %). Volba odborného směru místo gymnázia byla zjednodušeným způsobem, když 33 % mělo obavy z náročnosti gymnázia a 32 % mělo strach z některých předmětů, kterým se chtěli vyhnout (NPI ČR, 2023c).

3.3.3 Očekávané kompetence absolventů středního vzdělávání ze strany zaměstnavatelů

Svět je neustále se měnícím místem, ve kterém se postupně mění i celkový přístup k práci. Proměna firem a dalších institucí se mění ve způsobu, jakým komunikují s klienty i se zaměstnanci. Doba zaměstnání u jednoho stávajícího zaměstnavatele rapidně klesá. Pracovníci častěji pracují ve virtuálních týmech s časovou a geografickou flexibilitou. Častá je změna zaměstnání po ukončení projektu do dvou let. Dochází ke kombinaci různých typů zaměstnání – dílčích úvazků a podnikání. Častá je změna nejen práce, ale i celé profese (Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a kol., 2020, str. 27).

Očekávání a představy ohledně změn a vývoje ve vzdělávání jsou klíčovou součástí toho, co firmy považují za důležité. Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit své názory

ve volném textovém poli. Z odpovědí lze vyčíst několik oblastí, které považují za problémové nebo důležité:

- **Větší důraz na praktické dovednosti** a praktickou výuku, aby žáci získali dovednosti s moderní postupy a vykonávali praxi v reálném pracovním prostředí, nikoliv jen práce pomocné.
- **Propojit teorii s praxí** a umožnit žákům okamžitě vyzkoušet to, co se učí, posilující vzájemná spojení mezi teoretickými znalostmi a praktickými dovednostmi. Zaměstnavatelům vadí vyučování dle nevyhovujících osnov, které se neshodují s realitou.
- **Posílit zájem žáků** o různé obory prostřednictvím lepšího poradenství ohledně budoucích pracovních příležitostí. Někteří zaměstnavatelé uvádí, že žáci mají jinou představu o práci v oboru a nechtějí pracovat rukama. Apelují na to, aby bylo žákům poskytováno více informací o řemesle, které je důležité, má dobré finanční ohodnocení a vytváří se hodnoty.
- **Formovat pracovní návyky a morální hodnoty**, jako je spolehlivost, zodpovědnost a slušné chování, které jsou klíčovým pro úspěch v pracovním životě.
- **Rozšířit hodinovou praxi** žáků ve firmách a reálných podnikových prostředích, aby se lépe připravili na nástup do profesionálního světa.
- **Klást důraz na morální hodnoty, jako je úcta a respekt k ostatním**, čímž se formuje respektování autorit a kolegiálnosti. Mladí lidé mají přehnané sebevědomí a nedokážou se chovat slušně ke služebně starším kolegům, zákazníkům nebo hostům. Není to však pravidlem, problém s jedinci bývá hlubšího zakotvení, především z rodiny nebo společnosti.
- **Přizvat odborníky z praxe** do výuky, což podpoří spojení teoretických znalostí se současnými trendy v daných oborech.
- **Zvýšit povědomí veřejnosti o atraktivitě oborů** a ukázat, že jsou cennou volbou pro žáky. Poskytnout více informací o vývoji oboru a lépe prezentovat některé z oborů.
- **Zaměřit se na konkrétní teoretické znalosti**, které jsou skutečně relevantní pro dané obory a aktuální potřeby.

- **Investovat do průběžného vzdělávání pedagogů** a poskytnout jim prostor pro získání nejnovějších poznatků a dovedností, aby mohli lépe předávat relevantní informace žákům (NPI ČR, 2023c).

„Chování člověka ve společnosti, které je obecně přijatelné a žádoucí, nazýváme tzv. slušným chováním. Je to takový systém mezilidských vztahů, který usnadňuje začlenění člověka do společnosti, urychluje poznávací procesy a představuje jistý všeobecně přijatelný způsob (sociálního) chování“ (Smejkal, Schelová, Bachrachová, 2011, str. 15).

4 Absolventi středního stupně vzdělávání

4.1 Definice absolventa

„Definici pojmu absolvent najdeme v zákoníku práce. Absolventem se pro pracovněprávní účely rozumí osoba vstupující do zaměstnání na práci odpovídající její kvalifikaci, jestliže celková doba její odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) ukončení studia (přípravy na budoucí povolání) doby 2 let. Do této doby se přitom nezapočítává doba mateřské anebo rodičovské dovolené. Zákon o zaměstnanosti pojem absolvent neupravuje, pro potřeby tohoto právního předpisu se používá výše uvedená definice“ (Práce a mzda, 2023).

4.2 Přípravenost absolventů středního vzdělání na vstup na trh práce

Absolventi, stejně tak jako prozatímní žáci, mají možnost poradit se ve své škole s kariéřním poradcem. Se žáky, především končících ročníků, se zabírají tématy jako je vnímání světa včetně toho pracovního, přehled o různých přístupech k práci, dovednost definovat životní cíle, vize, hodnoty a sám sebe a podobně. S absolventy, kteří ukončili docházku nejpozději v uplynulých třech letech, se do hloubky zabývají následujícími tématy:

- Profesní směřování: zvážení pokračování v oboru, který je vystudován,
- studium vs. praxe – pokračování ve studiu jiného oboru, začít pracovat a získat praktické zkušenosti, rozhodování, zda je praxe v jiném oboru správná cesta,
- nastartování kariéry: vstup do pracovního procesu, dosažení úspěšné kariéry, vyhnout se zaseknutí na nepříznivé pozici,
- výběr mezi nabídkami: více pracovních nabídek z více oblastí,
- domácí vs. zahraniční pracovní prostředí: práce v zahraničí nebo v domácím prostředí, zvažování cestování po světě,
- digitální nomádství a samota: schopnost pracovat na dálku jako digitální nomád, akceptovatelná samota během cestování a práce (Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a kol., 2020, str. 49-52).

Nejen čeští, ale i zahraniční autoři zmiňují obtížnost přechodu absolventů na trh práce. Punch, Hyde a Creed (2024) konstatují, že nejistá zkušenost může vést k tomu, že pro trh práce budou absolventi méně důležitými zdroji, zvláště absolventi, kteří mají nižší vzdělání než vysokoškolské.

Tito jedinci jsou často zařazováni do statistik jako skupina s potenciálně vyšším rizikem nezaměstnanosti. Je však důležité zdůraznit, že čím je vyšší dosažené nejvyšší vzdělání, tím je menší pravděpodobnost vystavení riziku nezaměstnanosti (Pýchová, Košťálová, Drahoňovská a kol., 2020, str. 46 a 51-52).

4.3 Spokojenost absolventů středního vzdělání s volbou oboru

Míra identifikace s oborem spokojenosti absolventů s vybraným studijním oborem udává procento absolventů daného oboru, kteří by se znovu rozhodli pro tentýž obor. Důvody nespokojenosti absolventů se svým studijním oborem mohou být různé. Často jsou v nedostatečném zájmu o daný obor, zejména pokud se žák nedostal na obor, který původně chtěl. Nespokojenost může také vzniknout v souvislosti se získáním úrovně vzdělání nebo kompetencí, ať už v oblasti studia samotného nebo v budoucím pracovním uplatnění. Problémy mohou nastat i při pokračování ve studiu nebo hledání zaměstnání. Aby se spokojenost žáků se zvoleným oborem zvyšovala, je důležité poskytovat jim kariérní poradenství a dostatek informací nejen o samotném oboru, ale také o perspektivách v pracovním životě. Tyto informace byly zjištěny prostřednictvím dotazování žáků posledních ročníků učebních a maturitních oborů v roce 2015, absolventů středních odborných škol se tříletým odstupem od studia v roce 2014 a absolventů vyšších odborných škol po studiu v roce 2019 (NPI ČR, 2023c).

Spokojenost s volbou oboru u žáků posledních ročníků učebních oborů s výučním listem není příliš vysoká. Zhruba 53 % žáků by si vybralo stejný obor znovu, přibližně 47 % by si raději vybralo jiný obor. Tato informace vychází z výše zmíněné míry identifikace s oborem. Rozdíly v míře spokojenosti s volbou oboru jsou zřetelné při porovnání různých skupin učebních oborů. Skupiny Stavebnictví, geodézie a kartografie, Strojírenství a strojírenská výroba, a Osobní a provozní služby vykazují poměrně vysokou spokojenost. Více než 60 % žáků by si z těchto skupin vybralo stejný obor znovu. Ve vývoji Zemědělství a lesnictví a Elektrotechnika a telekomunikační

a výpočetní technika by si stejný obor vybrala zhruba polovinu žáků (50 % resp. 57 %). Skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus (41 %) a Potravinářství (45 %) vykazují mírně nižší míru spokojenosti. V těchto vybral by si více než polovina žáků raději jiný obor. Nejnižší míra identifikace s oborem je ve skupině Obchod. Jen kolem 29 % žáků by si vybralo tento obor znovu, zatímco asi 71 % by si raději zvolilo jiný obor (NPI ČR, 2023c).

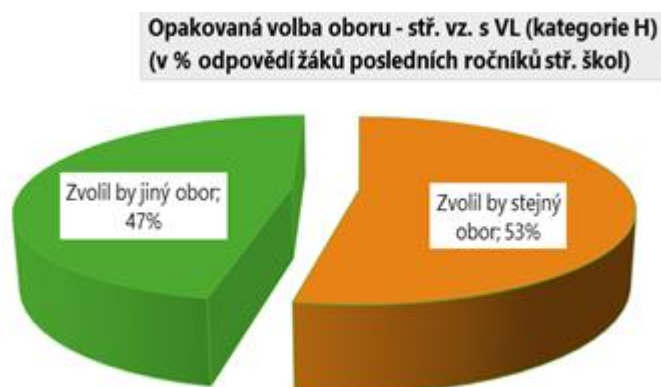
U **maturitních oborů** je patrná dlouhodobě vyšší spokojenost se zvoleným oborem ve srovnání s učebními obory. Odráží se to i v silnějším zájmu o daný obor. Kolem 61 % studentů maturitních oborů by se znovu rozhodlo pro stejný studijní směr, zatímco méně než 39 % by dalo přednost jinému oboru studia. Rozdíly v míře identifikace se zvoleným oborem mezi žáky učebních a maturitních oborů středních odborných škol jsou nápadné. Žáci maturitních oborů obecně vykazují nižší rozdíly v míře spokojenosti s oborem než jejich vrstevníci na učebních oborech. V oboru Publicistika, knihovnictví a informatika, Zdravotnictví, Doprava a spoje, Gastronomie, hotelnictví a turismus byla zjištěna nejnižší míra identifikace s oborem. V těchto oborech by se pouze kolem 50 % žáků rozhodlo volit stejný obor znovu. Střední míra identifikace s oborem se pohybuje v oblasti Informatické obory (57 %), Ekologie a životní prostředí (59 %), Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (59 %), Obecně odborná příprava (60 %), Ekonomika a administrativa (61 %), Právo, právní a veřejnosprávní činnost (62 %) a Stavebnictví (62 %). Vyšší míra spokojenosti s oborem je patrná u skupin Pedagogika, učitelství a sociální péče (69 %), Strojírenství a strojírenská výroba (70 %), Zemědělství a lesnictví (74 %) a Umění a užitkové umění (79 %) (NPI ČR, 2023c).

Důvody nespokojenosti bychom závěrem mohli shrnout do těchto bodů:

- ztráta zájmu o obor,
- zájem o více praktickou výuku,
- nízká úroveň přípravy v oboru,
- přílišná náročnost oboru,

- obtíže při uplatnění oboru na trhu práce, nízké finanční ohodnocení (NPI ČR, 2023c).

Obrázek 2 Volba oboru

Zdroj: NPI, 2023

Z obrázku je patrné, že přibližně polovina žáků by zvolila stejný obor, polovina by zvolila jiný.

4.4 Využití vzdělání na trhu práce

V porovnání žáků, kteří se vzdělávali na středních odborných školách a získali výuční list, plánovalo 42 % z nich pracovat přímo v daném oboru a zhruba 30 % se zaměřovalo na uplatnění v příbuzném oboru. Přibližně 28 % respondentů uvažovalo o hledání práce v jiném oboru. V kategorii učebních oborů vykazují žáci zájem o uplatnění ve svém nebo příbuzném oboru. Jedná se o:

- Osobní a provozní služby (84 %), z toho 59 % práce v oboru a 25 % v příbuzném oboru.
- Stavebnictví (84 %), z toho 51 % práce v oboru a 33 % v příbuzném oboru.
- Strojírenství a strojírenská výroba (84 %), z toho 53 % práce v oboru a 31 % v příbuzném oboru.
- Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (72 %), z toho 38 % práce v oboru a 34 % v příbuzném oboru.

- Gastronomie, hotelnictví a turismus a Potravinářství – ve svém nebo příbuzném oboru 60 % žáků.
- Nejnižší zájem o uplatnění v oboru nebo příbuzném oboru je v zemědělských oborech a oboru Obchod. Pouze 20 % žáků v oboru Obchod předpokládá práci přímo v oboru (NPI ČR, 2023c).

V rámci středního vzdělání s maturitní zkouškou je zjištěn mírně nižší podíl budoucích absolventů, kteří hodlají nastoupit do práce ve svém vystudovaném oboru, ve srovnání s učebními obory – 37 %. Na druhé straně je vyšší procento těch, kteří se plánují uplatnit v příbuzném oboru, a podíl žáků, kteří zvažují práci v jiném oboru, jsou nižší než u vyučených a činí pouze 23 %. V oblasti maturitních oborů vykazují zájem o zaměstnání ve svém oboru nebo v příbuzném odvětví:

- Zdravotnické obory 42 % práce přímo v oboru a 53 % v příbuzném oboru, zatímco jen 5 % uvažuje o jiném odvětví.
- Umělecké obory 44 % práce v oboru a 44 % v příbuzném oboru, pouze 12 % by se zaměstnalo jinde.
- Zemědělské obory 51 % práce v oboru a v příbuzném odvětví 34 %. Podobně v pedagogických oborech, kde toto procento činí 47 % a 37 %.
- Elektrotechnické obory 43 % práce v oboru a 39 % v příbuzném oboru, podobně pak inženýrské 40 % a 39 %, stavební 49 % a 32 % a strojírenské 52 % a 28 %.
- Právo, právní a veřejnosprávní činnost, 22 % práce v oboru a uplatnění v příbuzných odvětvích 55 %, což vede k celkovému podílu 23 % těch, kteří by zvolili jiný obor.
- Ekonomika a administrativa je 33 % práce v oboru, a více než třetina uvažuje o uplatnění v příbuzném odvětví. Zhruba 28 % by hledalo zaměstnání mimo svůj absolvovaný obor.
- Doprava a spoje, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Ekologie životního prostředí, Publicistika, knihovnictví a informatika je větší podíl absolventů, kteří zvažují práci v jiném odvětví (NPI ČR, 2023c).

5 Spolupráce škol s absolventy

Při plánování své kariéry by měli jednotlivci brát v úvahu nejen své zájmy a akademické schopnosti, ale také představu o tom, jak budou moci úspěšně uplatnit své dovednosti na trhu práce. Jeden z nástrojů, který nám poskytuje informace o tom, jak se absolventům různých oborů daří na trhu práce, je jejich spokojenost s různými aspekty práce, jako jsou mzda, pracovní podmínky, postavení v zaměstnání a podobně. (NPI ČR, 2023b).

5.1 Formy a průběh spolupráce

Téměř polovina zaměstnavatelů spolupracuje se středními školami. Mezi nejčastější formy spolupráce můžeme zařadit:

- odborné praxe,
- exkurze a návštěvy na pracovišti,
- nabídka pracovních míst pro absolventy, například formou inzercí přímo na konkrétních školách (NPI ČR, 2023b).

Společným dokumentem firmy a školy by měl být Tematický plán odborného výcviku (TPOV), který definuje strukturu, obsah, rozsah a harmonogram odborného výcviku. Člení se na praktické vyučování v prostředí firmy a praktické vyučování ve škole. Úkolem školy je poskytovat teoretické poznatky a znalosti, na které firma následně naváže v praktické rovině (MPSV, 2023).

Samotný proces hledání zaměstnání lze rozdělit do dvou hlavních kategorií:

- Aktivní přístup je takový, že uchazeč vyhledává možnosti a příležitosti. Aktivně odpovídá na inzeráty, rozesílá životopisy a motivační dopisy, hledá pracovní příležitosti.
- Pasivní přístup uchazeče je takový, že vstoupí do kontaktu s určitým webovým serverem nebo personální agenturou, která se o něj postará. Tato agentura poté za něj provádí veškerou podporu spojenou s hledáním práce, jako je vyhledávání vhodných pozic a informování o volných místech. (NPI ČR, 2023b).

5.2 Problémy s navazováním spolupráce

Žádnou formu spolupráce nevyužívá více než polovina zaměstnavatelů. Jako nejčastější důvod uvádějí, že nemají nikoho, kdo by se této spolupráci věnoval. Za další důvod zmiňují, že střední školy nemají o spolupráci příliš velký zájem, popřípadě, že o spolupráci nemají zájem oni sami. Mezi méně časté důvody patří například přílišná časová, organizační, finanční a administrativní náročnost, nedostatek zájmu a dovedností ze strany studentů nebo náročné přizpůsobení se vzdělávacím potřebám studentů (NPI ČR, 2023b).

Mnoho absolventů má nerealistická očekávání ohledně mzdy, pracovní doby a pozice. Nedostatek praktických zkušeností je častým důvodem k jejich nepřijetí. Nízká pracovní morálka a nedostatečná kvalita odborných znalostí jsou dalšími problémy. Někteří absolventi potřebují delší čas na začlenění do pracovního týmu. Některým chybí mentální zralost. Jsou i důvody, které absolventi nemohou ovlivnit jako například nedostatek absolventů na trhu práce je problémem, který řeší některé firmy. V některých pracovních pozicích je vyžadována praxe, což může být pro absolventy překážkou. Někteří absolventi se nehlásí na pracovní pozice, které jsou k dispozici na trhu práce. (NPI ČR, 2023b).

S nástupem nového režimu si lidé začali více cenit práce, která souvisí s intelektem a duší. Vysokoškolské vzdělání a práce, která vyžaduje mnoho znalostí a dovedností, byly najednou považovány za důležitější a lépe placené. To ale nebylo způsobeno tím, že by tato práce najednou produkovala větší finanční ohodnocení, ale spíše tím, že společnost začala více cenit tyto typy pracovních činností (Anýžová, Večerník a kol, 2019, str. 54).

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Vlastní šetření

6.1 Charakteristika místa šetření

Žatec je město v severozápadní části České republiky, konkrétně v Ústeckém kraji v okrese Louny. Nachází se na břehu řeky Ohře. Město má přibližně 19 tisíc obyvatel, což ho činí největším v okrese. Jeho historické centrum, spolu s průmyslovou čtvrtí z 19. století, kde se nachází mnoho budov spojených se zpracováním chmele a obchodováním, bylo v roce 2023 zapsáno na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO (Wikipedia, 2023).

Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Žatec, s. r. o. v Žatci (dále SOU a SOŠ Žatec) se zavazuje být inspirativním prostředím pro všechny zúčastněné, podporujícím sebevědomí žáků a připravujícím je na změny ve společnosti. Klade důraz na individuální přístup, splnění vysokých vzdělávacích standardů a zachování tradičních hodnot. Moderní vybavení a kvalifikovaní pracovníci jsou klíčovými prvky nabídky vzdělávacích služeb. Cílem je vychovat úspěšné, sebevědomé jedince pro různé sféry života. Důraz je kladen na uspokojení individuálních vzdělávacích potřeb a rozvoj tvůrčích schopností žáků. Škola zdůrazňuje týmovou práci, spolupráci a vzájemný respekt mezi žáky. Přirozená pospolitost pracovníků je založena na sdílení hodnot, aktivit a tradic spojených se školním životem, a dbá se o dobré mezilidské vztahy. Škola podporuje rozvoj pedagogů a navazuje efektivní partnerství s okolní komunitou a sociálními partnery (SOU a SOŠ Žatec, 2023).

6.2 Realizace šetření

6.2.1 Cíle šetření

Šetření v rámci bakalářské práce je zaměřeno na spolupráci mezi SOU a SOŠ v Žatci a jejími bývalými absolventy. Zahrnuje dvě na sebe úzce navazující období – období zakončení střední školy a období následného uplatnění na trhu práce.

Hlavním cílem šetření bylo:

- Zjistit, zda probíhá spolupráce dané školy, pokud ano, v jaké podobě a také její efektivitu.
- Následně na základě vyhodnocení dat sestavit vlastní návrh na vylepšení možností spolupráce mezi školou a jejími bývalými absolventy.

Parciální cíle:

- Získat informace o efektivitě školního programu a potencionálních oblastech zlepšení.
- Získat informace o efektivitě uplatnění absolventů na trhu práce.

Otázky směřující ke splnění cíle:

- Jak dostatečná je příprava žáků ve výuce pro efektivní uplatnění na budoucím trhu práce?
- Jaké formy spolupráce mezi školou a bývalými absolventy jsou nejvíce využívány?
- Jaké jsou překážky v efektivním navazování spolupráce mezi školou a bývalými absolventy?

6.2.2 Techniky šetření

Vlastní šetření bylo uskutečněno konkrétně za pomoci techniky rozhovoru. V rámci rozhovorů s absolventy byly otázky mířeny na získání uceleného pohledu na vliv středoškolského vzdělání, na kariéru absolventů a na možnosti další spolupráce mezi školou a absolventy. Rozhovory s vedením školy se zaměřují na zkušenosti a postoj vedení školy k uplatnění oborů na trhu práce. Zkoumají spokojenost žáků, přípravu absolventů a možnost spolupráce s bývalými absolventy.

6.2.3 Účastníci šetření

Rozhovory byly vedeny s 5 bývalými absolventy a 2 zaměstnanci z vedení školy – paní ředitelkou a paní zástupkyní. Osloveni byli bývalí absolventi, kteří ukončili školu v uplynulých 3 letech, tedy mezi lety 2020-2023, a kteří po ukončení studia nastoupili

do vystudovaného oboru a setrvávají v něm doposud ale také i ti co pracují mimo svůj vystudovaný obor.

6.2.4 Realizace individuálních rozhovorů s absolventy

Rozhovory s absolventy byly uskutečněny za pomoci vedení školy v listopadu 2023 na půdě samotné školy. Probíhaly v předem domluvený čas na předem domluveném místě, s každým absolventem zvlášť. Každý z absolventů podepsal informovaný souhlas s tím, že rozhovor bude použit pro účely této bakalářské práce. Zároveň si však všichni absolventi přáli zůstat v anonymitě, budeme tak tedy přistupovat i k jejich uvedení zde. Otázky pro rozhovor jsou uvedeny v Příloze 1.

6.2.5 Realizace individuálních rozhovorů s vedením školy

Rozhovory s vedením školy byly taktéž uskutečněny na půdě samotné školy. Probíhaly v předem domluvený čas a na předem domluveném místě. Rozhovoru se zúčastnila paní ředitelka a paní zástupkyně. S oběma byl rozhovor veden zvlášť. Otázky pro rozhovor jsou uvedeny v Příloze 2.

6.3 Výsledky šetření

6.3.1 Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů s absolventy

Rozhovory jsou zveřejněny v autentickém znění, s přesným zněním všech odpovědí. Z 5 respondentů jsou 3 ženy a 2 muži.

1. Uveďte, jaké je vaše stávající nejvyšší dosažené vzdělání, v jakém oboru a na jaké pozici pracujete v současné době.

Respondent A: „Mé nejvyšší dosažené vzdělání je maturita v oboru podnikání. Momentálně studuji v Chomutově, jednoleté pomaturitní studium angličtiny.“

Respondent B: „Maturita, pedagogické zaměření a vychovatelka. Momentálně si dodělávám vysokou školu.“

Respondent C: „Stávající nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské ukončené maturitní zkouškou. V současnosti studuji na FBMI ČVUT.“

Respondent D: „Střední s maturitou, management obchodu a služeb. V současné době dělník.“

Respondent E: „Maturita z oboru podnikání – dnes studuji AJ a zároveň pracuji jako živnostník v oboru financí jakožto správce majetku.“

Vlastní hodnocení: Všichni respondenti dosáhli středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou. 2 respondenti jsou pracující, momentálně mimo vystudovaný obor, zbylí 3 respondenti dále studují.

2. Věnujete se oboru, který jste vystudoval/a na střední škole? Pokud ne, proč? (Je v daném oboru na trhu práce dostatek volných míst? Je dle vás obor na trhu práce dostatečně finančně ohodnocen? Poskytuje vám tento obor další možný rozvoj?)

Respondent A: „Momentálně se oboru nevěnuji z důvodu pokračujícího studia.“

Respondent B. „Ano, věnuji se částečně v rodinné firmě. Volných míst je docela dost, nicméně finanční ohodnocení pro dnešní dobu je mizerné a hraje v tom hned několik faktorů. Obor je finančně ohodnocen podle toho, jestli v něm podnikáte nebo pouze pracujete jako zaměstnanec a také jaké máte vize v tomto oboru.“

Respondent C: „Nyní studuji mimo svůj obor ze SŠ, a to hlavně díky nedostatečnému finančnímu ohodnocení a mé osobní motivaci vydat se jiným směrem.“

Respondent D: „Ne, jelikož mě tento směr neoslovil. Pracovních pozic v oboru bude asi dost a konkurence je velká, rozvoj a další postup je jistý.“

Respondent E: „Ano věnuji, sice příležitostně kvůli studiu, ale ano, věnuji. Ano, v oboru je spousta volných míst, společnosti stále shánějí kolegy a myslím, že je to dosti dobře ohodnocená práce.“

Vlastní hodnocení: Pouze 2 z 5 respondentů se věnuje svému vystudovanému oboru, jeden se nevěnuje z důvodu navazujícího studia, dva s vystudovaným oborem nebyli spokojeni.

3. Jakým způsobem vaše škola zajišťovala žákům praxi? Domníváte se, že praktická výuka je na střední škole důležitá? Byl/a jste s praktickou výukou spokojena? Pokud ano, s čím nejvíce, pokud ne, co byste změní/a?

Respondent A: „Praxe jsme měli individuální v době covidu, každý si musel najít sám firmu, které 2 týdny vypomáhal s administrativou. Byla jsem spokojena z důvodu možnosti výběru firmy, protože jsem mohla zůstat v rodinné firmě, naopak mě jiné firmy přijmout nechtěly.“

Respondent B: „Chodili jsme na různé praxe, ať už jednodenní nebo odborné praxe, dokonce i na letní praxe. Myslím si, že to bylo dostatečné. Nevím, s čím jsem byla nejvíce spokojena.“

Respondent C: „Praxi jsme si mohli většinou zařizovat sami. To mi vyhovovalo, protože jsem dojížděla na pracoviště blízko mého bydliště. Jednou nám byla povinně přiřazena dvoutýdenní praxe v Krkonoších. Změnila bych asi jen to, aby nebyla žádná lokace pro žáky přímo povinná (z důvodu autoškoly, mimoškolních činností atd.), ale aby měli možnost si případně sami najít příjemnější alternativu.“

Respondent D: „Museli jsme si najít praxi sami v nejhorším případě na poslední chvíli dohodila praxi škola. Praxe je důležitou součástí těchto oborů. Byl jsem spokojený.“

Respondent E: „Řekli nám, ať si sháníme své praxe v administrace ve firmách. Já osobně jsem fungoval jako prodejce, skladník a osoba zajišťující stálost materiálu na prodejně a skladě. Ti, co si nedokázali zajistit praxi ve firmách, dostali možnost fungovat jako účetní na škole, kde jsme studovali.“

Vlastní hodnocení: Praxe si každý žák zařizoval sám, pouze v případě, že žádnou nesehnal, škola mu místo zajistila. Všichni dotazovaní žáci byli s praxemi spokojeni.

4. Pokud byste se mohl/a znovu rozhodnout, vybral/a byste si stejný obor a střední školu, kterou jste vystudoval/a? Pokud ne, proč?

Respondent A: „Pravděpodobně ano, dostala jsem se do dobrého kolektivu spolužáků i učitelů. Díky maturitě mohu momentálně studovat v již zmíněném Chomutově.“

Respondent B: „Ano.“

Respondent C: „Znovu bych si stejnou střední školu nejspíše nevybrala. Volila bych spíše gymnázium, které by mě lépe připravilo pro studium na VŠ. Každopádně pro lidi, kteří chtějí dále pokračovat v oboru, není zatecká škola špatná volba.“

Respondent D: „Ne, šel bych cestou řemesla, protože řemeslo je momentálně žádané a do budoucna bude čím dál více.“

Respondent E: „Ano zajisté, dalo mi to dost, skvělou teorii, skvělé učitele a úžasný kolektiv.“

Vlastní hodnocení: 3 absolventi by si vybrali zvolenou školu znovu, 2 z nich ne. Jeden z důvodů byla nedostatečná příprava na možné budoucí studium na vysoké škole, druhým důvodem byl stoupající zájem na trhu práce o řemeslné obory.

5. V čem obecně vnímáte největší výhody absolventů na trhu práce (jaké mají podle vás kompetence)? V čem naopak vidíte jejich nevýhody?

Respondent A: „Jako největší problém vidím nedostatečnou praxi a firmy, které praxi vyžadují a o absolventy příliš zájem nemají.“

Respondent B. „Mládí a odhodlanost. Nevýhody jsou ty, že na spoustu funkcí musí být různé vzdělání a také zaměstnavatelé koukají na pracovní praxi, ale kde ji mají absolventi nasbírat, když má většina zaměstnavatelů tento přístup?“

Respondent C: „Hotelnictví a pohostinství je obecně jeden z nejhůře placených oborů v ČR. Na druhou stranu to může být kolikrát práce příjemná a také máte možnost navázat spoustu kontaktů.“

Respondent D: „Vidím spíše nevýhodu, že zaměstnavatel chce praxi v rozmezí 2-3 let. A kde to má čerstvé vystudovaný člověk vzít?“

Respondent E: „Obecně vnímám dnešní dobu spíše jako lenivější se strachem pracovat rukama a spíše něco pohodlného, například kancelář. Nechci házet všechny do jednoho pytle, ovšem v ústeckém kraji není jednoduché najít kvalitního řemeslníka.“

Vlastní hodnocení: Kromě jednoho z absolventů se zbylí zaměřili pouze na nevýhody, které spatřují především v požadavku firem na vlastní praxi po studiu a nedostatečném finančním ohodnocení.

6. Připravila vás vaše střední škola dostatečně na budoucí trh práce? Pokud ano, co z vašeho pohledu bylo nejpřínosnější (jaké významné kompetence jste získal/a)? Je něco, co byste jí doporučil/a, aby škola své budoucí absolventy lépe připravila?

Respondent A: „Nemyslím si, že po maturitě na této škole bych byla schopna sama za sebe vést firmu. Určitě bych přidala více praktických cvičení pro lepší spojení teorie a praxe např. v účetnictví.“

Respondent B: „Základní informace jsme dostali a už jsme s nimi museli pracovat dále sami, člověk se stejně nejvíce naučí praxí a prací mezi lidmi. Doporučila bych lépe vybírat místa praxí. A zaměřit se na nové technologie.“

Respondent C: „Pokud bych dále chtěla pracovat v oboru, myslím, že mě SŠ připravila dostatečně. Za mě by se ale mohl zlepšit koncept praxí. Myšleno tak, že by žáci měli možnost si vyzkoušet i odpovědnější práce, než je stání u myčky nebo debaras.“

Respondent D: „Ne. Doporučil bych více praktického vyučování, více exkurzí do firem či provozoven.“

Respondent E: „Myslím, že vše základní o trhu práce nám řečeno bylo, a když ne, tak nám o tom řekli na úřadu práce v rámci exkurze.“

Vlastní hodnocení: 2 absolventi jsou názoru, že je škola připravila dostatečně, 3 z nich by uvítali lepší praxe, například větší možnost výběru místa.

7. Vidíte smysl ve spolupráci absolventů se svou bývalou střední školou? Pokud ano, jak by měla podle vás vypadat efektivní forma spolupráce?

Respondent A: „Nemyslím si že přímo v mém oboru, ale v jiných oborech je to určitě výhodou. Škola má jistě více kontaktů do různých firem než samotní absolventi a může je doporučit.“

Respondent B: „Ano vidím, hlavně s těmi, kteří se někam dostali a zůstali v oboru a mohou tak namotivovat ostatní žáky a absolventy třeba besedami.“

Respondent C: „Určitě ano, úspěšný absolvent může založit podnik a žáky své bývalé SŠ najímat na praxi nebo se může věnovat nějaké konkrétní činnosti a poté jezdit do školy dělat besedy.“

Respondent D: „Ano, má to smysl, třeba mít možnost pomoci budoucím absolventům získat informace o aktuálním trhu práce.“

Respondent E: „Samozřejmě týmový duch, všichni za jeden provaz, spolupráce v oboru a vzájemná motivace a fungovat se společným cílem a zájmem.“

Vlastní hodnocení: Smysl ve spolupráci absolventů s bývalou SŠ vidí všichni. Jako nejefektivnější formy spolupráce uvádí besedy s nimi.

8. Spolupracujete vy nějakým způsobem se školou, kde jste studoval/a? Pokud ano, jak vypadá vaše spolupráce? Pokud ne, ocenil/a byste některou z forem spolupráce?

Respondent A: „Škola mě aktivně oslovila s dotazem, jaké jsem našla uplatnění a s podanou pomocnou rukou v případě potřeby s dalším uplatněním.“

Respondent B: „Ne, momentálně nemohu škole nijak ve spolupráci pomoci. V budoucnu je spolupráce možná, jak jsem již zmiňovala, pokračuji ve studiu.“

Respondent C: „Nespolupracuji ani si nedokážu představit, jak by spolupráce se školou zrovna v mém případě měla vypadat.“

Respondent D: „Ne, a v momentálním oboru bych takovou spolupráci nevyužil.“

Respondent E: „Samozřejmě se snažím udržet si nějaké vztahy a vybudovat jakousi kolegiální vztahy s učiteli. Například, když se připravuje nějaká akce, snažím se být pro školu přínosný, Ta zas na oplátku dohazuje práci mě, buď pro jejich známé, učitele, či školu samotnou.“

Vlastní hodnocení: 1 absolvent momentálně s bývalou SŠ spolupracuje aktivně, formou výpomoci na akcích. 4 z nich ne, z toho 3 prozatím o spolupráci nejeví zájem.

6.3.2 Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů s vedením školy

I tyto rozhovory jsou zveřejněny v autentickém znění, s přesným zněním všech odpovědí.

1. Jak dlouho pracujete na této střední škole? Jaké oblasti se věnujete? (Teoretické výuce, praktické výuce a dále?)

Paní ředitelka: „27 let, teoretické oblasti, jako učitelka a všem oblastem, jako ředitelka.“

Paní zástupkyně: „25 let, teoretické oblasti ve výuce, plus funkce zástupkyně ředitele a výchovný poradce.“

Vlastní hodnocení: Obě respondentky mají dlouholetou praxi na dané škole, obě jsou zaměřené na teoretickou výuku.

2. Domníváte se, že obor/y, které škola poskytuje, mají dobré uplatnění na trhu práce? Pokud ne, proč si to myslíte?

Paní ředitelka: „Obory mají četné uplatnění, poptávka po kuchařích je velká. Překážkou je jen nízké platové ohodnocení této profese.“

Paní zástupkyně: „Ano, studenti gastronomie nemají problémy uplatnit se na trhu práce, nicméně mají často problém s financemi.“

Vlastní hodnocení: Obě respondentky se domnívají, že obory mají velmi dobré uplatnění na trhu práce.

3. Jakým způsobem vaše škola zajišťuje žákům praxi? Spolupracujete s místními podniky? Pokud ne, v čem spatřujete problém? Máte představu, zda si vaši žáci uvědomují význam praktické výuky? Pokud ne, proč si to myslíte?

Paní ředitelka: „Škola má smluvní pracoviště po celé ČR, které aktivně vyhledává. Nejčastěji chodí žáci do provozu v Žatci a jeho okolí. Žáci díky praxím získávají větší profesní jistotu a sebevědomí.“

Paní zástupkyně: „Žáci učebních oborů absolvují odborný výcvik většinou v místě bydliště, příp. v jeho okolí v systému týden škola – týden praxe. Odborné praxe maturitních oborů jsou zpravidla 14denní a žáci je absolvují v čtyřhvězdičkových hotelích v Karlových Varech nebo v Harrachově.“

Vlastní hodnocení: Škola zajišťuje žákům praxi nejenom v místě bydliště, ale i v místech po celé ČR.

4. Zjišťujete během studia spokojenost žáků s vybraným oborem? Máte představu, zda by si jej vybrali znovu? V čem spatřujete důvod, pokud by si jej nevybrali?

Paní ředitelka: „Dotazníkovým šetřením zjišťujeme, zda si žáci vybrali správný obor. To že žáci spokojeni nejsou, je dáno většinou tím, že školu jim vybrali rodiče.“

Paní zástupkyně: „Ano, spokojenost zjišťujeme pomocí dotazníků, ve většině případů ale spokojeni nejsou, protože tento obor nebyla jejich volba.“

Vlastní hodnocení: Spokojenost žáků se studiem škola zjišťuje pomocí dotazníků. Často žáci spokojeni nejsou, protože studium tohoto oboru nebyla jejich volba.

5. V čem obecně vnímáte největší výhody absolventů na trhu práce (jaké mají podle vás kompetence)? V čem naopak vidíte jejich nevýhody?

Paní ředitelka: „Absolventi díky skladbě odborných předmětů mají široké uplatnění na trhu práce. Dokáží se orientovat ve svém oboru, ale i v ekonomické oblasti, marketingu a managementu. Žáci jsou vybaveni jazykově, zvládají ICT i administrativní činnosti. Nevýhodou je nízké uplatnění v cestovním ruchu, i když se vstupem města do UNESCO se aktivity v oblasti ČR zvýšily a zvýší.“

Paní zástupkyně: „Díky tomu, co vše naše výuka obsahuje, mají žáci široký přehled a tím i lepší uplatnění na trhu práce.“

Vlastní hodnocení: Obě respondentky za největší výhodu na trhu práce považují širokou možnost uplatnění.

6. Připravuje vaše škola své absolventy dostatečně na budoucí trh práce? Pokud ano, co považujete za nejpřínosnější (Jakými významnými kompetencemi vaši absolventi disponují?) Je něco, co byste ve škole rádi změnili, aby byli vaši absolventi připraveni lépe?

Paní ředitelka: „Připravujeme je v oblasti ICT a jazyků, kritického myšlení, vyhledávání informací, problémové aktivity.“

Paní zástupkyně: „Myslím si, že naše příprava je kvalitní, nejpřínosnější je praktická část výuky, jelikož zde žáci spojí teorii s praxí.“

Vlastní hodnocení: Škola dle obou respondentek připravuje žáky dostatečně, každá však vidí největší přínos v něčem jiném.

7. Vidíte smysl ve spolupráci absolventů se svou bývalou střední školou? Pokud ano, jak by měla podle vás vypadat efektivní forma spolupráce?

Paní ředitelka: „U úspěšných absolventů oceňujeme spolupráci jako motivační, proč studovat a pracovat v tomto oboru (formou motivačních přednášek). U absolventů, kteří pracují v provozovnách oceňujeme možnost vykonávání odborného výcviku.“

Paní zástupkyně: „My jako vedení školy v tomto vidíme smysl velký, bývalí absolventi dávají našim studentům náhled na možné budoucí uplatnění na trhu práce. Z bývalými absolventy, kteří pracují v oboru spolupracujeme formou domlouvání praktické výuky u nich na aktuálním pracovišti.“

Vlastní hodnocení: Obě respondentky vidí ve spolupráci s bývalými absolventy velký smysl. Za nejefektivnější považují možnost výkonu praxe současných žáků na jejich aktuálním pracovišti.

8. Spolupracujete vy nějakým způsobem se svými absolventy? Pokud ano, jak vypadá vaše spolupráce? Pokud ne, ocenil/a byste některou z forem spolupráce?

Paní ředitelka: „Nejvýznamnější forma spolupráce s absolventy je v oblasti pivovarnictví. Naši bývalí žáci jsou samostatnými sládky, kteří vaří pivo a současně žáci mohou pod jejich odborným dohledem vykonávat v jejich provozovnách odborný výcvik.“

Paní zástupkyně: „Jak již bylo zmíněno u předchozí otázky, spolupráce probíhají prostřednictvím praktické výuky, někteří studenti k nám jezdí pořádat besedy se současnými žáky.“

Vlastní hodnocení: Nejčastější forma spolupráce je prostřednictvím besed a praktické výuky. Za nejvýznamnější formu považuje jedna z respondentek spolupráci v oblasti pivovarnictví.

6.4 Komparace výsledků (celkové zhodnocení)

Obecné srovnání

- Z výsledků rozhovorů s absolventy a s vedením školy lze vyvodit, že obě skupiny mají podobný názor na výhody a nevýhody studia na dané škole. Absolventi i vedení školy vidí jako největší výhodu studia širokou možnost

uplatnění absolventů na trhu práce. Zároveň však obě skupiny vidí i nevýhody, které by bylo možné zlepšit.

Spokojenost se studiem

- Absolventi jsou spokojeni se studiem v různé míře. Tři z nich by si vybrali zvolenou školu znovu, dva z nich ne. Mezi důvody, proč by si školu znovu nevybrali, patří nedostatečná příprava na možné budoucí studium na vysoké škole a stoupající zájem na trhu práce o řemeslné obory.
- Vedení školy zjišťuje spokojenost žáků se studiem pomocí dotazníků. Je mu známo, že často žáci spokojeni nejsou a zdůvodňují to tím, že studium tohoto oboru nebyla jejich volba.

Příprava na trh práce

- Dva absolventi jsou názoru, že je škola připravila dostatečně, tři z nich by uvítali lepší praxe, například větší možnost výběru místa.
- Vedení školy se domnívá, že škola absolventy připravuje dostatečně.

Spolupráce s absolventy

- Na základě rozhovorů s absolventy bylo zjištěno, že jsou někteří s návazností spolupráce se školou spokojeni. Oceňují zejména možnost vrátit se na školu a předat své zkušenosti dalším žákům. Zároveň však vyjádřili i některé připomínky, které by mohly pomoci ke zlepšení spolupráce.
- Na základě provedeného šetření lze konstatovat, že spolupráce vybrané střední odborné školy s jejími absolventy je v současné době na poměrně dobré úrovni. Škola spolupracuje s absolventy v rámci různých forem, jako jsou například: besedy, spolupráce při akcích a praxích.
- Všichni absolventi vidí smysl ve spolupráci absolventů s bývalou SŠ. Jako nejefektivnější formy spolupráce uvádějí besedy.
- Většina absolventů, kteří nespolupracují s danou školou, s ní nespolupracují z důvodu, že nemají možnost (např. v současné době pracují mimo obor), ne proto, že by neměli zájem.

- Vedení školy vidí ve spolupráci s absolventy velký smysl. Za nejefektivnější považují možnost výkonu praxe současných žáků na pracovišti bývalých absolventů.

Mezi nejčastější připomínky ze strany absolventů patří:

- Chybějící komunikace mezi firmami a školou ohledně praxí. Někteří absolventi, dané školy by uvítali lepší připravenost praxí. Škola by dle nich měla zvážit domluvu se smluvními firmami tak, aby jejich žáci nevykonávali praxe jen jako pomocná síla, ale aby si mohli vyzkoušet celkové pojetí dané pozice samozřejmě v souladu s pravidly a možnostmi poskytované praxe.

7 Vlastní doporučení

Na základě analýzy výsledků šetření a připomínek absolventů jsou navržena následující doporučení, která by mohla přispět k navázání a prohloubení spolupráce vybrané střední odborné školy s jejími absolventy:

- Škola by mohla vytvořit systém spolupráce, který by byl jasný a transparentní pro všechny zúčastněné. Systém by měl definovat formy spolupráce, pravidla spolupráce a odpovědnosti jednotlivých stran.
- Škola by mohla vytvořit databázi absolventů, aby měla přehled o jejich profesní kariéře.
- Škola by mohla využívat různé komunikační kanály (například přes sociální sítě), aby se dostala k absolventům. Komunikace by měla být pravidelná a efektivní.
- Škola by mohla zvážit možnost finančního ohodnocení absolventů, kteří se zapojují do spolupráce. Finanční ohodnocení by mohlo pomoci zvýšit motivaci absolventů ke spolupráci.

Kromě těchto obecných doporučení lze pro zlepšení spolupráce vybrané střední odborné školy s jejími absolventy navrhnout také konkrétní kroky, jako například:

- Organizace pravidelných setkání absolventů se školou. Setkání by mohla být zaměřena na sdílení zkušeností, diskuzi o aktuálním dění ve škole, či na poradenství pro stávající žáky.
- Zřízení absolventského portálu. Absolventský portál by mohl být zdrojem informací o absolventech, jejich profesní kariéře, či o jejich zkušenostech se školou.
- Zlepšit kvalitu vzdělávání. Absolventi mohou školu pravidelně (například i na organizovaných setkáváních) informovat o aktuálních trendech v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů. To může pomoci škole upravit své vzdělávací programy tak, aby byly relevantní pro trh práce.
- Zvýšit motivaci žáků. Absolventi mohou žákům pomoci pochopit, co je po absolvování školy čeká nebo kde se mohou uplatnit a za jakých podmínek. To

může pomoci žákům lépe se rozhodnout o své budoucí kariéře nebo o pokračování ve studiu.

Realizace těchto kroků by mohla pomoci škole lépe poznat své absolventy a porozumět jejich potřebám. To by mohlo vést k efektivnímu a užitečnému propojení školy s absolventy, které by bylo přínosem.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Spolupráce vybrané střední odborné školy s absolventy“ se zabývala aktuálním tématem, neboť tato spolupráce může přinést pozitivní důsledky jak pro školu, tak pro absolventy.

V teoretické části práce byly charakterizovány pojmy, které s tématem souvisejí. Byly zde popsány různé formy a fáze spolupráce mezi školou a absolventy. Také byly identifikovány očekávané kompetence, které by absolventi měli získat, aby byli úspěšní na trhu práce. Bylo zde také zmíněno to, co očekávají zaměstnavatelé anebo s jakými problémy se lze setkat ve spolupráci s různými firmami a školami s plněním praxí jejich žáků a jejich přípravou na pracovní trh. Obecně tato část práce představila dovednosti, vědomosti a schopnosti, které jsou klíčové pro profesní rozvoj absolventů.

V úvodu praktické části práce byla nejprve představena zvolená střední odborná škola. Dále bylo uskutečněno vlastní šetření, v rámci kterého byly využity individuální rozhovory s absolventy a s vedením školy. Na základě komparace získaných výsledků rozhovorů bylo zjištěno, že spolupráce mezi školou a absolventy je na dobré úrovni. Někteří absolventi oceňují možnost vrátit se na školu a předat své zkušenosti dalším žákům. Na druhé straně, někteří dotazovaní zmínili, že se školou nespolupracují, jelikož se na trhu práce dostali na jiné pozice a nepracují v absolvovaném oboru. Zároveň však absolventi, kteří se školou spolupracují nebo by chtěli spolupracovat, vyjádřili i některé připomínky, které by mohly škole přinést zajímavé poznatky a také přispět ke zlepšení spolupráce. Tyto připomínky byly podkladem pro vlastní doporučení, která by mohla vést navázání spolupráce mezi středními školami a bývalými absolventy a udržování tohoto kontaktu.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKE PUBLIKACE

ANÝŽOVÁ, Petra, VEČERNÍK, Jiří a kol. *Vzdělání, dovednosti a mobilita*. 1. vydání. Univerzita Karlova, 2019. 278 s. ISBN 978-80-246-4294-9.

HAVLÍK, Radomír, KOŤA, Jaroslav. *Sociologie výchovy a školy*. 3. vydání. Praha: Portál, 2011. 174 s. ISBN 978-80-262-0042-0.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika: Věda o edukačních procesech*. 1. vydání. Praha: Portál, 1997. 495 s. ISBN 80-7178-170-3.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PÝCHOVÁ, Silvie, KOŠŤÁLOVÁ, Helena a kol. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 110 s. ISBN 978-80-7598-604-7.

SLAVÍK, Milan a kol. *Vysokoškolská pedagogika*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 253 s. ISBN 978-80-247-4054-6.

SMEJKAL, Vladimír, SCHELOVÁ, BACHRACHOVÁ, Hana. *Lexikon společenského chování*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011. 272 s. ISBN 978-80-247-3649-5.

SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5092-7.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

ATLAS ŠKOLSTVÍ. *Střední školy*. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <https://www.atlasskolstvi.cz/moznosti-vzdelavani-na-strednich-skolach-a-konzervatorich>

EK – Evropská komise. *Eurydice – Česká republika*. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/organizace-struktura-vzdelavaciho-systemu>

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Metodika firem a škol*. [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/372813/e_metodika+firem+a+skol_vcetne_p rilohy.pdf/fc757d0c-b0c9-fc28-0b78-48c84c69935d

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004, částka 190, s. 10262-10324. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky. *Digifolio*. [online]. [cit. 2023a-09-06]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10839>

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky. *Infoabsolvent – Články*. [online]. [cit. 2023b-09-06]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/25>

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky. *Infoabsolvent – Publikace*. [online]. [cit. 2023c-09-06]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-182&NazevSeo=Setreni-potreb-zamestnavatele-Vyzkumna-zprava-ze->

PRÁCE A MZDA. *Absolventi na trhu práce*. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/3892/absolventi-na-trhu-prace>

PUNCH, Renée, HYDE, Mery and CREED, Peter A. Issues in the School-to-Work Transition of Hard of Hearing Adolescents. In. *American annals of the deaf*. Vol. 149(1), pp. 28-37. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: DOI:10.1353/aad.2004.0015

SOU a SOŠ, SČMSD, Žatec, s. r. o. *Promo školy*. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <https://www.skolazatec.cz/promo-skoly>

WIKIPEDIE – otevřená encyklopedie. *Žatec*. [online]. [cit. 2023-09-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDatec>

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Struktura národního vzdělávacího systému	14
Obrázek 2 Volba oboru	24

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Otázky k individuálním rozhovorům s absolventy

Příloha 2: Otázky k individuálním rozhovorům s vedením školy

Příloha 1: Otázky k individuálním rozhovorům s absolventy

1. Uveďte, jaké je vaše stávající nejvyšší dosažené vzdělání, v jakém oboru a na jaké pozici pracujete v současné době.
2. Věnujete se oboru, který jste vystudoval/a na střední škole? Pokud ne, proč?
(Je v daném oboru na trhu práce dostatek volných míst? Je dle vás obor na trhu práce dostatečně finančně ohodnocen? Poskytuje vám tento obor další možný rozvoj?)
3. Jakým způsobem vaše škola zajišťovala žákům praxi? Domníváte se, že praktická výuka je na střední škole důležitá? Byl/a jste s praktickou výukou spokojena? Pokud ano, s čím nejvíce, pokud ne, co byste změnil/a?
4. Pokud byste se mohl/a znovu rozhodnout, vybral/a byste si stejný obor a střední školu, kterou jste vystudoval/a? Pokud ne, proč?
5. V čem obecně vnímáte největší výhody absolventů na trhu práce (jaké mají podle vás kompetence)? V čem naopak vidíte jejich nevýhody?
6. Připravila vás vaše střední škola dostatečně na budoucí trh práce? Pokud ano, co z vašeho pohledu bylo nejpřínosnější (jaké významné kompetence jste získal/a)? Je něco, co byste jí doporučil/a, aby škola své budoucí absolventy lépe připravila?
7. Vidíte smysl ve spolupráci absolventů se svou bývalou střední školou? Pokud ano, jak by měla podle vás vypadat efektivní forma spolupráce?
8. Spolupracujete vy nějakým způsobem se školou, kde jste studoval/a? Pokud ano, jak vypadá vaše spolupráce? Pokud ne, ocenil/a byste některou z forem spolupráce?

Příloha 2: Otázky pro individuální rozhovor s vedením školy

1. Jak dlouho pracujete na této střední škole? Jaké oblasti se věnujete? (Teoretické výuce, praktické výuce, ...?)
2. Domníváte se, že obor/y, které škola poskytuje, mají dobré uplatnění na trhu práce? Pokud ne, proč si to myslíte?
3. Jakým způsobem vaše škola zajišťuje žákům praxi? Spolupracujete s místními podniky? Pokud ne, v čem spatřujete problém? Máte představu, zda si vaši žáci uvědomují význam praktické výuky? Pokud ne, proč si to myslíte?
4. Zjišťujete během studia spokojenost žáků s vybraným oborem? Máte představu, zda by si jej vybrali znovu? V čem spatřujete důvod, pokud by si jej nevybrali?
5. V čem obecně vnímáte největší výhody absolventů na trhu práce (jaké mají podle vás kompetence)? V čem naopak vidíte jejich nevýhody?
6. Přípravuje vaše škola své absolventy dostatečně na budoucí trh práce? Pokud ano, co považujete za nejpřínosnější (Jakými významnými kompetencemi vaši absolventi disponují?) Je něco, co byste ve škole rádi změnili, aby byli vaši absolventi připraveni lépe?
7. Vidíte smysl ve spolupráci absolventů se svou bývalou střední školou? Pokud ano, jak by měla podle vás vypadat efektivní forma spolupráce?
8. Spolupracujete vy nějakým způsobem se svými absolventy? Pokud ano, jak vypadá vaše spolupráce? Pokud ne, ocenil/a byste některou z forem spolupráce?